

AXBOROTNING JAMIYATDAGI O'RNI

ABDULLAYEV XURSHID MUXTOR O'G'LI

*Axborot texnologiyalari va menejment universiteti Milliy g'oya,
ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi 1-kurs 160-guruh talabasi*

KENJAYEV ZARMAMAT

f.f.d. (PhD) dotsent

zrex7788@gmail.com

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada axborot tushunchasi, uning inson hayotidagi va zamonaviy jamiyatdagi o'rni chuqur tahlil qilinadi. Axborot texnologiyalarining taraqqiyoti ijtimoiy munosabatlarga, ta'lim, iqtisodiyot, siyosat va boshqaruv tizimlariga qanday ta'sir ko'rsatayotgani yoritiladi. Shuningdek, axborot xavfsizligi va axloqiy jihatlar masalasi ham ko'rib chiqiladi.*

***Kalit so'zlar:** Axborot, texnologiya, jamiyat, raqamli savodxonlik, boshqaruv, axborot xavfsizligi*

Kirish

Zamonaviy dunyo axborot texnologiyalari bilan chambarchas bog'langan. Axborot bugungi global jamiyatning yuragi, harakatlantiruvchi kuchi sifatida namoyon bo'lmoqda. U inson faoliyatining deyarli barcha sohalarida ustuvor o'rinni egallaydi. Ayniqsa, internet va raqamli texnologiyalar tufayli axborotga ega bo'lish, uni tahlil qilish va boshqalarga yetkazish osonlashdi. Shu bois bugungi kunda "axborot jamiyati" atamasi keng qo'llanilib, axborot strategik resurs sifatida qaralmoqda.

Asosiy qism

1. Axborot va uning asosiy turlari

Axborot — bu odamlar yoki tizimlar o'rtasida almashadigan bilim, xabar yoki ma'lumotdir. U og'zaki, yozma, grafik, audio, video yoki raqamli

ko'rinishda bo'lishi mumkin. Axborot ikki asosiy yo'nalishda ishlatiladi:- Shaxsiy va ijtimoiy qarorlar qabul qilishda- Ilmiy, iqtisodiy va siyosiy faoliyatni tashkil qilishda Bugungi kunda raqamli axborot (ma'lumotlar, tarmoqdagi kontentlar, elektron hujjatlar va h.k.) eng ko'p tarqalgan shakldir.

2. Axborot jamiyatining shakllanishi

Axborot jamiyati — bu axborot ishlab chiqarish, qayta ishlash va tarqatish asosiy iqtisodiy va ijtimoiy faoliyat turiga aylangan jamiyatdir. Bunday jamiyatda bilim va axborot inson kapitalining asosiy qismiga aylanadi. Masalan, rivojlangan davlatlarda ishchilar orasida axborot bilan ishlovchi mutaxassislar (IT mutaxassislar, tahlilchilar, jurnalistlar) soni doim ortmoqda. Shuningdek, elektron hukumat, onlayn ta'lim, raqamli iqtisodiyot kabi konsepsiyalar ana shu jamiyatning tarkibiy qismlaridir.

3. Axborotning ta'lim va madaniyatdagi roli

Axborot ta'lim tizimida asosiy resursga aylangan. Masofaviy ta'lim, onlayn kurslar, sun'iy intellektga asoslangan interaktiv platformalar bugungi o'quv jarayonining ajralmas qismiga aylangan. O'quvchilar va talabalar hozirda kutubxonaga bormasdan, dunyoning istalgan universitetidan onlayn dars olishi mumkin. Bundan tashqari, raqamli texnologiyalar milliy madaniyat va tarixiy merosni saqlash va targ'ib qilishda ham muhim rol o'ynamoqda.

4. Axborotning iqtisodiyot va siyosatdagi ahamiyati

Raqamli iqtisodiyot – bu axborot texnologiyalariga asoslangan iqtisodiy model bo'lib, unda asosiy resurs — axborotdir. Kompaniyalar o'z faoliyatida mijozlar haqidagi ma'lumotlar, bozor tahlillari, big data va sun'iy intellektga tayanadi. Siyosatda esa axborot vositalari orqali jamoatchilik fikrini shakllantirish, saylovchilar bilan aloqada bo'lish, davlat imijini boshqarish amalga oshiriladi.

5. Axborot xavfsizligi va muammolari

Axborot resurslari qanchalik foydali bo'lmasin, ular bilan bog'liq xavf-xatarlar ham mavjud. Kiberjinoyatlar, feyk yangiliklar, shaxsiy ma'lumotlarning o'g'irlanishi, axborotga asossiz ishonch jamiyat uchun xavf tug'diradi. Shuning

uchun axborot xavfsizligini ta'minlash, axloqiy me'yorlarga amal qilish, raqamli savodxonlikni oshirish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biridir.

Xulosa

Axborot insoniyatning intellektual boyligi bo'lib, u jamiyat taraqqiyotining bosh mezoniga aylanmoqda. Bugungi axborot asrida har bir fuqaroning raqamli savodxonligi, axborotdan to'g'ri foydalanish qobiliyati va axborot xavfsizligiga bo'lgan munosabati kelajakni belgilovchi omillardandir. Shu bois, jamiyatda axborot madaniyatini rivojlantirish, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish va yosh avlodni axborot asriga mos tayyorlash muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Toxtayev A. "Axborot texnologiyalari va jamiyat". Toshkent: Fan, 2021.
2. Qodirov B. "Raqamli transformatsiya va axborot xavfsizligi". TATU, 2022.
3. Castells, M. "The Rise of the Network Society". Wiley-Blackwell, 2010.
4. UNESCO. "Information for All Programme". 2023.

